

ISKB18

Organizace informací

3. 11. 2023: K ČEMU se tříděním DOBÍRÁME

KISK FF MU, podzim 2023

Mgr. Josef Schwarz

126172@mail.muni.cz

Výsledek procesu zpracování

-
- redukované texty
 - abstrakt | referát
 - resumé
 - extrakt
 - anotace
 - selekční obraz dokumentu (SOD)
 - soubor lexikálních jednotek
 - soubor klasifikačních znaků

Všeobecné otázky

-
- kombinace systémů a schémat
 - explicitnost použitých schémat
 - otázka vícejazyčnosti
 - dostupnost řízeného slovníku

SOD: klíčová slova

- typologie
 - uplatňují se pouze při vyhledávání
 - klíčová slova z názvu
 - klíčová slova z plného textu
 - uplatňují se při popisu a vyhledávání
 - autorská klíčová slova
 - (přidaná) klíčová slova (vytvářená při informačním zpracování dokumentu)
- vlastnosti
 - nestrukturovaná
 - obvykle neřízená
 - ve většině případů (kromě přidaných klíčových slov) závislá na autorovi a jazyku dokumentu
- využití
 - doplňková metoda popisu
 - ideální v kombinaci s řízenými slovníky anebo klasifikacemi

SOD: předmětová hesla

- typologie
 - „klasická“ PH podle ČSN 01 0188
 - „přechodová“ PH – míra prekoordinace snížena, ale stále je patrná původní struktura PH
 - „nová“ PH – vysoká míra postkoordinace, v některých případech se blíží až lexikálním jednotkám tezauru
- vlastnosti
 - zčásti řízená a částečně strukturovaná
 - umožňují vyjádřit nejen obsah, ale i žánr nebo formát dokumentu
 - vysoká variabilita slovníku zajišťuje přesné vyjádření charakteristik dokumentu
- využití
 - základní způsob věcného popisu zvláště ve všeobecněji zaměřených institucích (knihovnách)
 - vhodná kombinace s klasifikačním systémem

SOD: deskriptory (tezaurus)

- typologie
 - jednojazyčné tezaury
 - vícejazyčné tezaury
 - umožňují překonávat jazykovou bariéru na straně uživatele, částečně mohou usnadňovat i indexaci cizojazyčné literatury
- vlastnosti
 - striktně řízený slovník s přesně definovanou strukturou
 - při popisu může docházet k dílčí sémantické ztrátě
 - ne vždy je možné vyjádřit všechna hlediska, zejména ta, která jsou spojena s konkrétními jmény (osob, zemí, firem, výrobků, dokumentů apod.)
- využití
 - převážně v oborově zaměřených informačních institucích
 - vhodné kombinovat s „volnějším“ systémem popisu (např. klíčovými slovy)

SOD: klasifikační znaky

- typologie
 - klasifikační znaky z klasifikačních schémat
 - klasifikační znaky z číselníků
- vlastnosti
 - notace překonává jazykovou bariéru
 - není-li notace v záznamu doprovázena slovním vyjádřením, systém zůstává pro běžného uživatele kryptickým a není využíván
- využití
 - vhodný způsob popisu dokumentů v nesespecializovaných i oborových institucích
 - velmi vhodné kombinovat s některým z předmětových selekčních jazyků (klíčová slova, předmětová hesla, tezaurus)
 - nutno prezentovat způsobem, který zajistí možnost interpretovat význam notací a zobrazit je v hierarchickém módu